Věda a perspektivy № 3(22) 2023
ISSN 2695-1584 (Print)
ISSN 2695-1592 (Online)

https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-3(22)-313-325

Марія Рогожа

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна,
https://orcid.org/0000-0002-9545-830X

ВАСИЛЬ АНДРІЙОВИЧ СИМОНЕНКО: «ЛЮДИНА В ІСТОРІЇ» ТА «ІСТОРІЯ ЛЮДИНИ»

Анотація. Творчість відомого українського поета Василя Симоненка в нинішніх історичних умовах набула особливого громадянського звучання. Значна частина поетичної спадщини актуальна своєю патріотичною спрямованістю, передбаченням випробувань, якщо втратиться в українського народу почуття відповідальності за власне майбутнє. Варто наголосити, що основна частина творчого доробку побачила світ в останні років життя, поет ніби передбачав швидке закінчення земного шляху. Перша і єдина прижиттєва збірка поезій вийшла у 1962 р. Помер на двадцять дев'ятому році життя. Володіючи відомостями про місце народження, родину та обставини життя поета, неминуче виникла потреба зрозуміти витоки його поетичного таланту, обрані теми, розкриті в образах і подіях долі окремих людей, цілих поколінь та української історії в цілому. Необхідно було розуміти та дослідити його творчість у контексті поєднання вимірів: «історія людини» як фізичної особи та «людини в історії» як творчої особистості в новітній історії України. Для цього було використано методи дослідження: історичні (ретроспективний, історико-генетичний, періодизації, проблемно-хронологічний); загальнонаукові (аналітичний, синтетичний, логічний); міждисциплінарні (джерелознавчий, архівознавчий, термінологічного аналізу). Варто наголосити, що вказані методи ґрунтовані на принципах: історичної достовірності, науковості, об'єктивності, комплексності, системності тощо. Внаслідок проведеної роботи з дослідження вказаної вище його історії як творчої особистості через особисте (біологічне) та загальне (соціальне) встановлено їхню нерозривну цілісність у світобаченні, сприйнятті та відтворення в поетичному слові. Встановлено, що його громадянська позиція, висловлювана через поетичні образи та громадянські вчинки та дії входила у протиріччя з офіційно декларованими словами (лозунгами) та реально існуючими у повсякденному житті справами (практикою їхньої реалізації). Відбувався процес внутрішнього протистояння з реально існуючою офіційною системою. Нарешті наголосимо, що участь

поета у роботі Клубу творчої молоді, котрий об'єднав покоління, яке вже відчуло та сприйняло в своїй основі політичну «відлигу», сприяло входженню його у виниклий специфічний соціальний феномен – шістдесятництво, в якому Василь Симоненко виділявся як один з найвиразніших поетів – «будителів» громадської думки.

Ключові слова: Василь Симоненко, «історія людини», «людина в історії», творчість, поезія, шістдесятництво.

Mariya Rohozha

PhD (History), Associate Professor of the Department of the History of Ukraine, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, Ukraine, https://orcid.org/0000-0002-9545-830X

VASIL ANDRIYOVYCH SIMONENKO: «MAN IN HISTORY» AND «THE STORY OF MAN»

Abstract. The work of the famous Ukrainian poet Vasyl Symonenko in the current historical conditions has acquired a special civic tone. A significant part of the poetic heritage is relevant due to its patriotic orientation, prediction of trials if the Ukrainian people lose their sense of responsibility for their own future. It is worth emphasizing that the main part of the creative output saw the light in the last years of his life, as if the poet predicted the quick end of his earthly journey. The first and only lifetime collection of poems was published in 1962. He died at the age of twenty-nine. Having information about the poet's birthplace, family, and life circumstances, there was an inevitable need to understand the origins of his poetic talent, the chosen themes, revealed in the images and events of the fate of individual people, entire generations, and Ukrainian history as a whole. It was necessary to understand and research his creativity in the context of a combination of dimensions: «human history» as a physical person and «man in history» as a creative personality in the modern history of Ukraine. For this, research methods were used: historical (retrospective, historical-genetic, periodization, problem-chronological); general scientific (analytical, synthetic, logical); interdisciplinary (source studies, archival studies, terminological analysis). It is worth emphasizing that the indicated methods are based on the principles of: historical reliability, scientificity, objectivity, complexity, systematicity, etc. As a result of the work carried out on the research of the above-mentioned history of him as a creative personality through personal (biological) and general (social), their inseparable integrity in worldview, perception and reproduction in the poetic word was established. It was established that his civic position, expressed through poetic images and civic deeds and actions, was in

contradiction with officially declared words (slogans) and actually existing affairs in everyday life (the practice of their implementation). There was a process of internal confrontation with the actually existing official system. Finally, let us emphasize that the poet's participation in the work of the Club of Creative Youth, which united a generation that had already felt and perceived the political «thaw» at its core, contributed to his entry into the emerging specific social phenomenon – the sixties, in which Vasyl Symonenko stood out as one of the most prominent poets – «stimulators» of public opinion.

Keywords: Vasyl Symonenko, «human history», «man in history», creativity, poetry, sixtyties.

Народ мій є! Народ мій завжди буде!
Ніхто не перекреслить мій народ!
Василь Симоненко. 1962.

Постановка проблеми. Постать поета-шістдесятника Василя Симоненка, плідна діяльність у просторі української поезії, зростання її громадянського та, відносно новітніх суспільно-політичних реалій – патріотичного звучання, – викликає до себе посилення дослідницького інтересу. Найбільше він стосується здатності поета відчувати суголосні його часові земного буття суспільно-політичні реалії, більше того – закладати проекції здатності бачити майбутнє. Більше того, бачити витоки та причинно-наслідкові зв'язки з майбутнім. Істотний вплив на зміст та тематику його поетичного бачення, сприймання та відтворення у слові мали тогочасні суспільно-політичні процеси, котрі в пізнішому часі, за влучним висловом одного з відомих поетів, отримали специфічну оцінку, висловлену словом – «відлига». Водночас у творчій свідомості поета на фоні цих процесів відбувається перетворення суспільних реалій у поетичні образи. Селянський син за походженням, поет змалечку бачив фактичну правду важкої колгоспної праці, різне ставлення до її результатів та невідповідне матеріально-фінансове їх оцінювання. Відповідно витворене поетичне слово, сформоване в результаті такого бачення та сприймання й становить проблематику його творчості.

Мета статті. Вбачаючи мету дослідження у необхідності на основі двох взаємозалежних і взаємопов'язаних концептів «історія людини» й «людини в історії», через діалектику їхнього нерозривного виявлення в творчій іпостасі однієї щедро обдарованої талантом особистості, побачити постать одного з «будителів» українського народу. Розуміння змісту його порівняно невеликого, але вкрай змістовного україноцентричного поетичного спадку для пробудження свідомості та власне української ідентичності – ставить таку мету необхідною для кожного наступного покоління. Завдання неминуче витікають із мети дослідження та вимагають комплексного осмислення текстів

поезій, завдяки такому підходу вдасться, на нашу думку, зрозуміти не тільки особливості реалій часу написання поезій; скільки зрозуміти та сприйняти їх актуальними для часу нинішнього, особливістю якого є відмова від усталених уявлень, їх руйнування й відмова від них та, головне, набуття нових й осмислених в іншій картині світосприймання. В основі такого – поступ, рух вперед.

Виклад основного матеріалу.Сприйняття поета-шістдесятника Василя Симоненка (08.01.1935 – 13.12.1963) у запропонованому понятійному тандемі «людина в історії» та «історія людини» з віддалі часу та осмислення зміни вектора суспільних пріоритетів сприймається процесом неоднозначним, скоріше багатовекторним [1]. Стосовно Василя Симоненка відразу наголосимо, – його поетична спадщина в контексті нинішніх подій прочитується по-новому, відкриваючи не тільки контексти громадянські та соціальні, але й політичні.

Тому найперше виникають підстави вважати Василя Симоненка «будителем української нації» в нових історичних реаліях. Якраз тоді, коли всяке свіже і чесно сказане слово дзвоном правди лунало у білому мороці пропаганди та агітації для будівників світлого майбутнього… Це твердження стосується не тільки його минулого, воно актуальне в нинішньому часі завдяки новому прочитанню його ключових поезій: патріотичної – «Лебеді материнства» (1962), або знакової «Є тисячі доріг…» (1963), а також програмної «Де зараз ви, кати мого народу…» (1962). Наголосимо на тому, що його поезія питомо українська і стосується третього періоду боротьби за незалежність, оскільки готувала культурний, відтак, інтелектуальний ґрунт для нинішньої, уже збройної, боротьби за відстоювання української незалежності.

Для повоєнного покоління, котре входило в простір сприйняття правдивої поезії у другій половині 60-х років ХХ ст. по-справжньому доступною поезія Василя Симоненка, як і відомості про його працю поетичну та газетярську, стали доступними в період напередодні проголошення незалежності України. Його політологи виокремлюють терміном «перебудова», він запропонований Михайлом Горбачовим. Серед іншого цей період важливий істотним послабленням партійної цензури та відкриттям раніше закритих архівів.

Водночас, і на цьому також варто наголосити, склалося так, що в літературному просторі України, попри те, що писати він почав достатньо рано, світ побачив лише одну прижиттєву збірку поезій. Йдеться про збірку під промовистою назвою: «Тиша і грім» [2]. Її вихід підтримали головний редактор державного видавництва України Надія Лісовенко та поет, доктор філологічний наук Степан Крижанівський Це була перша та, на превеликий

жаль, й остання збірка за життя поета. Саме вона заявила, що в культурному й інтелектуальному просторі України з'явився поет, який відразу став знаним. Вразив читача свіжістю і чистотою почуттів, поетичністю, високою громадянськістю, оскільки наповнив поезії новими темами, думками, образами... Існує й інша версія щодо виходу «в світ» збірки «Тиша і грім». За спогадами поета Петра Засенка, Надія Лісовенко працювала завідувачкою відділу сучасної української радянської поезії Держлітвидаву України. Саме вона «відкрила» Василя Симоненка як поета, позаяк була відряджена в поїздку Україною «…в пошуках молодих талантів» [3, с. 21].

Ретроспективний погляд на постать Василя Симоненка дав підстави стверджувати, що його ім'я, одночасно з поетичними образами та думками зі щоденника, побачили світ і за кордонами колишнього СРСР. Найперше українською у часописі «Сучасність» (№ 1 (49), 1965, Мюнхен) [4]. Тим самим його поетичні твори, зібрані у збірку «Берег чекань», котра мала бути опублікованою в 1963 р. «прорвали», «пробили» залізну завісу та стали ходити у списках. Відбулося «недержавне» його визнання в історії української літератури, власне – новітній історії України… Оцінюючи творчий доробок поета з відстані часу, варто наголосити, що Василь Симоненко зробив питомо важливий крок до сприйняття його життя як « людини в історії» України, зважаючи на рівень суспільного резонансу щодо змісту поезій, вміщених до названої вище збірки. Підстави для цього твердження не тільки у принципово правдивих поезіях: «Злодій», «Некролог кукурудзяному качанові, що згнив на заготпункті», «Самотність», «Брама», «Гранітні обеліски», «Балада про зайшлого чоловіка» та «Курдському братові», нарешті окремо – «Задивляюсь у твої зіниці»:

Україно-, ти для мене – диво!
І нехай пливе за роком рік,
Буду, мамо, горда і вродлива,
З тебе чудуватися повік.

Неповторно глибоке почуття любові до України, неповторно сказано, водночас по-шевченківськи пророчо відчуто та мовлено вголос, актуальне, важливе, сучасне як ніколи, для нинішньої доби:

Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Громотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.

Крім того, особливістю «Берега чекань» стали гранично чесні та правдиві щоденникові нотатки – «окрайці думок» Василя Симоненка. І коли вони стали відомі «компетентним органам» з їхньою правовірністю та болем за Україну, ярлик «українського націоналіста» приліпили йому відразу…

Торкаючись ще раз значення та більш глибокого і ширшого розуміння місця збірки «Тиша і грім» (1962), наголосимо на закономірності її появи. Той час у суспільно-громадській думці України був особливим! Адже у цьому часовому просторі *вже побачили світ три збірки поезій Ліни Костенко: «Проміння землі» (1957), «Вітрила» (1958), «Мандрівки серця» (1962) [5]. Вийшли друком оригінальні «Ніж у сонці» (1961) і збірка поезій «Соняшник» (1962) Івана Драча [6], уже друкувався і видав першу збірку Микола Вінграновський («Атомні прелюди» 1962) [7]. Тобто, у царині поезії відбувся просто справжній творчий спалах найяскравіших представників шістдесятництва …*

Звідси, з цієї невеличкої збірочки продовжилася «історія людини», але почалася вона в далекому 1935 р. з відділеного села Біївці Лубенського району (Полтавщина), де народився Василь на другий день Різдва. Родину склали Василь, мати Ганна Федорівна та дід Федір, батько матері. Їхня хатина східними вікнами виходила до Удаю…

У контексті викладу матеріалу потрібно окремо наголосити на тому, що історично Лубенщина була багатою на творців її літературної традиції. Серед її постатей Олесь Донченко (1902–1954), письменник, автор оповідань і повістей для дітей і юнацтва; Петро Лубенський (1907–2003), письменник, кіносценарист, драматург, автор п’єси «Нескорена полтавчанка» (1949); Надія Хоменко (1912–1987), прозаїк, поетка, автор ліричних портретів сучасників; Володимир Малик (1921–1998), письменник, автор тетралогії про козака Арсена Звенигогору («Посол Урус-шайтана (1968), «Фірман султана (1969)», «Чорний вершник (1976)» та «Шовковий шнурок (1977)» та роману «Червлені щити» (1985) і не тільки… Маються всі підстави вважати, що твори згаданих письменників і поетів були знайомі Василю Симоненку ще зі шкільної парти, вони, на нашу думку, не лише розширювали знаннєвий простір юнака у царині художньої літератури, вони могли суттєво вплинути на формування поетичних естетико-художніх вподобань юнака.

Під час підготовки збірника спогадів про Василя Симоненка на відзначення його 50-ліття від дня народження (1984) Володимир Малик у якості заступника голови оргкомітету зробив багато, щоб подолати отой штучно створений жупел щодо поета – «український націоналіст» – та сприяв відкриттю меморіальних дошок, зокрема, на приміщенні Тарандинцівської середньої школи. У своїх спогадах про початок свідомого життя Василя Симоненка написав так: «Після визволення (від окупації – Авт.) сів за парту. Учився легко, з захопленням. Початкову школу закінчив у рідному селі, семирічку – у сусідніх Єнківцях, десятирічку із золотою медаллю в Тарандинцях. Шкільні роки були важкими…» [3, с. 126]. Керуючись власним психотипом світобачення та сприйняття, Володимир Малик зумів з

провидчою проникливістю та належною мірою правдивості визначити психоемоційну природу витоків творчості Василя Симоненка: «Лубенщина з її чистим небом і золотим сонцем, кучерявими вербами та струнками тополями, з тихими ріками і запашними луками, з її роботящими співучими людьми, соковитою говіркою і тисячолітньою історією – була колискою поета, отим найдорожчим, найріднішим куточком землі, яка не тільки спородила його, а й дала крила для лету, а в душу – отой творчий заряд, що пізніше вибухнув з такою вражаючою художньою силою» [3, с. 127]

Об'єктивним розвитком склалося так, що наступним важливим пунктом в «історії людини» стало закінчення Василем Симоненком Тарандинцівської середньої школи із золотою медаллю. У середовищі школи він вирізнявся не тільки ставленням до навчання, він вчився заради основного – здобуття необхідних знань для подальшого, як розуміється з погляду нинішнього часу, особистого розвитку й творчого ствердження. Дорога до школи і назад займала дев'ять кілометрів, щодня долав її, був час для роздумів і початку віршування. Його вчителька української мови та літератури (водночас, керівник шкільного літгуртка) Марія Сидоренко згадувала про нього: «Писати почав рано, але про свої вірші нікому не говорив, хіба близьким друзям» [3, с. 38]. Одного з віршів Василя, схваленого за засіданні гуртка, надіслали на конкурс, його надрукувала республіканська дитяча газета «Зірка». Це також штрих до «історії людини». Редакція надіслала Василеві, як учаснику конкурсу, листа з привітаннями. У цьому ж спогаді про Василя вчителька з гордістю за свого учня відзначила: «Взявся серйозніше за складання віршів і на кожне заняття гуртка приносив свої нові твори. У старших класах це уже було у нього серйозне захоплення, а може, й проблиском таланту» [3, с. 38].

Родина Василя, як згадано вище, була невеликою. Лише мати та дід Федір, але вони, кожен по-своєму, впливали на його формування та становлення. Мати Василя – Ганна Федорівна Щербань (1901) з позицій практичної селянської діалектики розуміла, позаяк уже була знайома з першими Василевими публікаціями у районній і республіканських газетах, що син має гострий природний розум і поетичні задатки. Розуміла й те, що йому потрібні у подальшому розумне слово, думки, поради й знання інших. І відпустила з легкою душею сина на навчання, попри всі складнощі повоєнного життя та побуту. Тож залишилася сама віч-на-віч з ручною працею, прозою щоденних колгоспних буднів, ланкою, цукровими буряками, кукурудзою на полях і ранковими та вечірніми домашніми клопотами. Дід Федір посів у соціальному та інтелектуальному становленні Василя особливе місце. Сільський філософ від природи, міг пояснити своїми словами навіть складні політичні події. Крім того, умів виконувати своїми руками дуже багато важливих сільських робіт. Коли прийшов час Василеві вчитися у школі с.

Тарандинці, саме дід пошив йому чоботи, характерне для того часу галіфе та справив теплого піджака…

Селянський син легко здолав вступні випробування, позаяк мав відмінні знання з мови та літератури, крім того, володів переконливим доважком – поетичними публікаціями в періодиці. Навчання на факультеті журналістики Київського державного університету стало вузловим моментом «історії людини». Наголосимо, що період навчання в університеті істотно розширив його особисті інтелектуальні горизонти та світобачення. Суттєво сприяв цьому Клуб творчої молоді «Сучасник» (1959–1960). Його духовне й інтелектуальне життя творили Юрій Мушкетик, Микола Сом, Валерій Шевчук, Борис Олійник, а також Іван Світличний, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Михайлина Коцюбинська, Алла Горська, Людмила Семикіна, Лесь Танюк, Василь Стус, Іван Драч, Микола Вінграновський, Ірина Жиленко, В'ячеслав Чорновіл, Михайло Брайчевський, багато інших талановитих молодих людей [8].

Вони навчалися й творили в одному часовому просторі із Василем Симоненком, відтак спільно своєю діяльністю витворювали морально-етичне середовище нової якості. Саме в ньому відбулося остаточне, причинно-наслідковим зв'язком обумовлене, поєднання в особі Василя Симоненка вже «людини в історії» зі сформованою «історією людини». Василь Симоненко відбувся як поет-шістдесятник, сформувався в іпостасі як поета, так і в іпостасі громадянина, що стверджував своєю творчістю, а також своєю громадянською позицією.

У пізнішому часі (після смерті поета) передмову до впорядкованої В. Костюченком збірки вибраних творів Василя Симоненка «На схрещених мечах» Олесь Гончар назвав: «Василь Симоненко – витязь молодої української поезії» [9, с. 5]. Ці два видання – збірки «Тиша і грім» і «На схрещених мечах», рознесені у часові, але реально існуючі в інтелектуальному та культурному просторі України, продовжили та посилили сприйняття Василя Симоненка як «людини в історії» не тільки в історії української літератури, але й історії України в цілому.

Залишаючи для професійних літературознавців і критиків аналіз творів, як і творчості поета в цілому, автор вважає необхідним наголосити на окремому аспекті його творчості – самвидавному. Йдеться про ті образки в його творчості, котрі не вкладалися у «прокрустове ложе» офіційної поезії. Вони ходили переписаними в окремих аркушах або саморобних зшитках і засвідчували наявність простору думки, неконтрольованої офіційною владою. Мова у них ішла про повсякденність буття села в українських реаліях кінця 50-х – початку 60-х рр. XX ст. Це гротеск на існуючу владу: «Злодій», «Суд», «Сторож», «Некролог кукурудзяному качанові»; зображення реального життя

колгоспного селянства «Дума про щастя», «Одинока матір», «Дід умер»…; жорстокості радянської дійсності «Гранітні обеліски», «Брама», «Зміни». Існування певної частини творів Василя Симоненка в самвидавному просторі посилювало його значимість як «людини в історії».

У самвидавному просторі на той час знайшли своє місце й унікальні за своїм змістом згадані вище «Лебеді материнства». Занурення в його зміст наштовхує на думку, що Василь Симоненко ніби передчував свій недовгий земний вік. Адресуючи його своєму синові Лесю, він, адресував його молодим поколінням-сучасникам сина і не тільки:

Можеш вибирати друзів і дружину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину.
Можна вибрать друга і по духу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.

Наступник кроком, як бачиться, – остаточним, але трагічним на життєвому шляху Василя Симоненка, стали його відвідини разом з Аллою Горською та Лесем Танюком (всі троє активні шістдесятники та члени Клубу творчої молоді «Сучасник» – Авт.) влітку 1962 року лісового масиву поблизу Биківні [10]. Вони помітили, що місцеві підлітки на цій території грали у футбол людським черепом, котрий мав отвір в потиличній кістці та написали про цю «знахідку» до Київської міської ради… Лесь Танюк згадував: «Пацани грали у футбола черепом, простреленим ззаду, в тім'я. Я потягнувся за ним. Мені здалося, що він дитячий. Бо зовсім малий. Діти грали у футбола дитячим черепом, набитим сіном. На воротах лежали теж черепи – більші. Вимиті із землі, відшліфовані часом. Алла відійшла й розплакалася, і ще довго не могла говорити» [11]. Зробили письмове звернення до міської ради, просили розкрити правду про Биківню і дати доступ до документів. У середовищі української інтелігенції це знайшло відповідний резонанс. Примітно, що дві особи з названої вище трійки померли від протиправних дій стосовно них (Василь Симоненко, 1963; Алла Горська, 1970). Дослідник творчості поета із Черкас Василь Пахаренко у 2010 р. повідомив, що за участю Василя Симоненка були відкриті приховані могили і на столичних Лук'янівському та Васильківському цвинтарях.

…Невдовзі трапилося інспіроване відповідними органами затримання Василя Симоненка на залізничній станції ім. Тараса Шевченка (м. Сміла), супроводжене жорстоким побиттям працівниками органів міліції. Воно, на думку друзів поета, не було випадковим… Відтоді стан самопочуття поета почав погіршуватися, а вже від весни 1963 р. він почав серйозно хворіти, відчував болі в попереку та, особливо, в нирках. Пройшов курс лікування (вересень поточного року).

Петро Лубенський, письменник, автор знаних в Україні творів, зокрема, сценарію фільму «Королева бензоколонки», у своїх спогадах про Василя

Симоненка навів витяг із Василевого щоденника (запис за три місяці до Василевого переходу за межу): «Друзі мої принишкли, про них не чути й слова. Друковані органи стали ще бездарнішими й зухвалими. «Літературна Україна» каструє мою статтю. Кожен лакей робить, що йому заманеться… в квітні були зняті мої вірші в «Зміні», зарізані у «Жовтні», потім надійшли гарбузи з «Дніпра» і «Вітчизни» [3, с. 133]. Продовжуючи тему про Василя Симоненка як «людину в історії», Іван Кошелівець принципово і беззастережно засвідчив: «1963 рік взагалі був важкий для української літератури: у грудні того року помер найактивніший поет самвидаву з молодого покоління, який надав обличчя літературі тих років, – Василь Симоненко. Його творчість зфальшували або поклали під замок в архівах Спілки письменників» [12, с. 100-101].

Уже невдовзі лікарі встановили остаточний діагноз його хвороби – рак нирок. Невідворотний перехід його за межу фізичного буття стався у м. Черкаси в ніч з 13 на 14 грудня 1963 р.

В громадянському та соціокультурному просторі України трапилася непоправна втрата, але не втраченою виявилася народна пам'ять про поета. з плином часу після смерті вона виявилася консолідованою, цілісною. Варто наголосити, пам'ять українського народу про Василя Симоненка виявилася фактично неперервною та, водночас, підживлюваною його університетським однокурсниками та колегами по перу за часів роботи у газетах Черкащини. Долучені до феномену пам’яті про нього і владні структури. На нашу думку, від часу переходу за межу земного життя у сприйнятті непересічної особистості Василя Симоненка бачиться цілісним, існуючим у єдиному сплаві сприйняття його «людиною в історії» через «історію людини».

Такого роду цілісність особистості Василя Симоненка в остаточному її розумінні неминуче підштовхує до біфуркації сприйняття діяльнісної іпостасі поета через спільне та відмінне (загальне й одиничне), вводячи дослідника його творчої особистості в царину методології. Завдяки використанню її понятійного апарату настає змога зрозуміти виникнення загального (спільного) та відмінного (одиничного) в цілісному сприйнятті особистості Василя Симоненка, застосувавши базові принципи наукового дослідження, як і його методи.

Сприймаючи принципи та методи наукового дослідження в контексті феномену історієписання в його сучасному розумінні, наголосимо на необхідності окреслити їхній методологічний контент. Так, у контексті методології дослідження варто вказати ті принципи дослідження, котрі стосуються непересічної постаті поета. До них найперше, на наш погляд варто віднести принцип історичної достовірності історієписання, долучивши до них і принципи об’єктивності у проведенні дослідження, як і принцип системності,

долучивши до цього процесів також комплексність, всебічність, ґрунтуючи їх на засадах науковості. Зрозуміло, що безпосередню спрямованість історієписанню забезпечують методи, як способи або шляхи, котрими досягається історична достовірність. Наявний перелік методів варто згрупувати за ознакою домінанти спрямованості: загальнонаукові, історичні та міждисциплінарні. Зрозуміло, що такий поділ певною мірою умовний, але він упорядковує процес історієписання, дозволяючи виокремлювати спільне та загальне як в суб'єктності «історії людини», так і в об'єктності «людини в історії» України та не тільки.

Наявний масив опублікованих поезій в окремих збірках, спогадах колег і друзів, а також урахування статей у періодичних виданнях, як і сам факт біологічного існування особи Василя Симоненка сприйнято принципом історичної достовірності буття поета, водночас – об'єктивності як об'єктності його існування у часово-просторовому континуумі України. Такого роду твердження підкріплюються фондами Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМУ), а також Державного архіву Черкаської області . Матеріали щодо Василя Симоненка, зібрані в цих державних установах, містять відомості, котрі, на нашу думку, потребують окремого дослідження.

На завершення варто підкреслити важливий момент, – загальна думка щодо окремого напряму досліджень, виражена через тандем: «людина в історії» та «історія людини» засвідчуватиме вдумливий, творчий підхід авторів до формування ймовірного шляху підготовки та розгляду історико-біографічних досліджень як важливої ідеї людиноцентризму історії України.

Висновки. Завдяки поєднанню загального «людина в історії України» й одиничного «історія людини» в методології історієписання вдалося виявити та вивчити множину фактів діяльнісного аспекту окремо взятої талановитої особистості – поета Василя Симоненка. Він володів у світобаченні та світосприйнятті унікальним типом вищої нервової діяльності (ВНД). На нашу думку інсайтний характер творчості Василя Симоненка, завдяки такому типу процесів у ВНД, дозволив йому реалізувати поетичними засобами свою любов до України та українського, відчувати себе часткою рідної землі, бути відповідальним за неї, бо, на думку поета: «Можна все на світі вибирати, сину. Вибрати не можна тільки Батьківщину». Віднайдення поетом специфічного одиничного (ідея Батьківщини), на сьогодні домінантного, як окремого в психотипі творчості неминуче підтверджує цілісність особистості поета Василя Симоненка. Більше того, це пророче ставлення до ідеї Батьківщини як до величини незмінної і незамінної, водночас, це беззаперечний наратив! Власне величини органічно єдиної і вічної. Тому і являється він наступним поколінням як «історія людини» у нерозривній єдності з «людиною в історії» України.

На нашу особисту думку ідея історієписання людини з погляду запропонованої єдності понять тандему: «людина в історії» та «історія людини» вбачається певною мірою суперечливою. Відбувається діалектичне заперечення запереченням, оскільки перед тим, як стати людиною, задля якої відбувається історієписання, потрібен факт її народження, зростання та соціалізації (назвемо цей підхід умовно – біологічний). Нарешті у дорослому віці має відбутися сума дій і вчинків, котрі забезпечують її місце в історії. Має право й соціологічний підхід, доконаність його в тому, що людина безумовно істота соціальна, отже, її діяльність, особливо творчо унікального рівня, у соціокультурному просторі України забезпечує собі відповідне місце в її історії, у такому сенсі вона гідна історієписання.

Література:

1. Симоненко Василь Андрійович. Шевченківська енциклопедія. Т. 5: Пе-С. ; у 6 т. Гол. ред. М.Г. Жулинський. Київ: Ін-т літератури ім. Т. Г. Шевченка, 2015. С. 759–760.
2. Симоненко В.А. Тиша і грім. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1962. 158 с.
3. Відлуння Василевого Різдва. Збірник, присвячений 70-літтю від дня народження Василя Симоненка. Полтава: ACMI, 2004. 150 с.
4. Симоненко В. Берег чекань. Мюнхен: Сучасність, 1963. № 1(49).
5. Куценко Л. Євген Маланюк: над рядками поезій Ліни Костенко. *Поезія Ліни Костенко в часах перехідних і вічних: матеріали круглого столу.* Ред.-упоряд. Т.В. Шаповаленко. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 105 с.
6. Баранов В.Ф. Плуг і харизма Івана Драча: спроба ювілейного портрета. Київ, 2011. № 9/10. С. 174–182.
7. Микола Вінграновський. Біографія. URL: https://dityinfo.com/mykola-vinhranovskyi/mikola-vingranovskii-biografiya.html.
8. Білоконь С. Клуб творчої молоді «Сучасник». Київ: Вид-во Києво-Могилянської академії, 2012. 64 с.
9. Симоненко В. А. На схрещених мечах: Вибр. Твори. Передм. О. Гончара. Упоряд., післямова, комент. В. Костюченка. Київ: Університетське видавництво "Пульсари", 2004. 384 с.
10. *Биківня. Указ Президента України «Про надання Державному історико-меморіальному заповіднику «Биківнянські могили» статусу національного». Київ. 17 травня 2006 р. № 400/2006.*
11. «Діти грали у футбола черепом, набитим сіном». URL: https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_diti-grali-u-futbola-cherepom-nabitim-sinom/928621
12. *Кошелівець І. До сучасної літературної ситуації в УРСР. Мюнхен: Сучасність*, 1973. № 7-8. С. 97–111.

References:

1. Symonenko Vasyl Andriiovych [Vasyl Andriyovych Simonenko]. Shevchenkivska entsyklopediia. T. 5: Pe-S. ; u 6 t. Hol. red. M.H. Zhulynskyi. Kyiv: In-t literatury im. T. H. Shevchenka, 2015. S. 759–760. [in Ukrainian].

2. Symonenko, V.A. (1962). Tysha i hrim [Silence and thunder]. Kyiv: Derzhavne vydavnytstvo khudozhnoi literatury. 158 s. [in Ukrainian].

3. Vidlunnia Vasylevoho Rizdva [Echoes of St. Basil's Christmas]. Zbirnyk, prysviachenyi 70-littiu vid dnia narodzhennia Vasylia Symonenka. Poltava: ASMI, 2004. 150 s. [in Ukrainian].

4. Symonenko, V. (1963). Bereh chekan [A bank of expectations]. Miunkhen: Suchasnist. № 1(49). [in Ukrainian].

5. Kutsenko, L. (2005). Ievhen Malaniuk: nad riadkamy poezii Liny Kostenko [Yevhen Malanyuk: on the lines of Lina Kostenko's poetry]. *Poeziia Liny Kostenko v chasakh perekhidnykh i vichnykh: materialy kruhloho stolu.* Red.-uporiad. T.V. Shapovalenko. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia». 105 s. [in Ukrainian].

6. Baranov, V.F. (2011). Pluh i kharyzma Ivana Dracha: sproba yuvileinoho portreta [The plow and the charisma of Ivan Drach: an attempt at an anniversary portrait]. Kyiv. № 9/10. S. 174–182. [in Ukrainian].

7. Mykola Vinhranovskyi. Biohrafiia [Mykola Vingranovskyi. Biography]. URL: https://dityinfo.com/mykola-vinhranovskyi/mikola-vingranovskii-biografiya.html. [in Ukrainian].

8. Bilokon, S. (2012). Klub tvorchoi molodi «Suchasnyk» [The club of creative youth "Svemziin"]. Kyiv: Vyd-vo Kyievo-Mohylianskoi akademii. 64 s. [in Ukrainian].

9. Symonenko, V. A. (2004). Na skhreshchenykh mechakh [On crossed swords]: Vybr. Tvory. Peredm. O. Honchara. Uporiad., pisliamova, koment. V. Kostiuchenka. Kyiv: Universytetske vydavnytstvo "Pulsary". 384 s. [in Ukrainian].

10. Bykivnia [Bullring]. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro nadannia Derzhavnomu istoryko-memorialnomu zapovidnyku «Bykivnianski mohyly» statusu natsionalnoho». Kyiv. 17 travnia 2006 r. № 400/2006. [in Ukrainian].

11. «Dity hraly u futbola cherepom, nabytym sinom» ["Children played football with a skull stuffed with hay."]. URL: https://gazeta.ua/articles/history-newspaper/_diti-grali-u-futbola-cherepom-nabitim-sinom/928621 [in Ukrainian].

12. Koshelivets, I. (1973). Do suchasnoi literaturnoi sytuatsii v URSR [To the modern literary situation in the Ukrainian SSR]. Miunkhen: Suchasnist. № 7-8. S. 97–111. [in Ukrainian].